

ERHVERVSJURA

Ingen fast grænse for frås

OVERFORBRUG Østre Landsrets dom i hovedsagen om Peter Brixtofte fastslår, at der ikke findes en absolut øvre grænse for forbrug af mad og vin på en kommunes regning.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

FØRST VAR DET sponsorsagen – så blev det hovedsagen.

Sidste tirsdag fastslog Østre Landsret, at Retten i Hillerød havde haft helt ret, da den i 2007 idømte Peter Brixtofte en tillægsstraf på to års fængsel bl.a. for et umådeholdent forbrug af mad og vin for kommunens regning.

Et af de principielle aspekter af byrettens afgørelse var spørgsmålet om, hvor stort et beløb, man må bruge til at beværte gæsterne ved arrangementer, hvor det er i orden og lovligt at lade kommunen afholde en repræsentationsudgift. Grænsen herfor fastsatte byretten »som udgangspunkt« til 1.000 kr. pr. kuvert.

Byretten fulgte dengang anklagemyndighedens påstand – og nu har Østre Landsret blåstemplet byrettens beregningsmodel: Kuvertprisen må ikke overstige 1.000 kr. pr. person, men før man vil straffe, skal kuvertprisen overstige de 1.000 kr. med 40 pct.

Man vil på den måde holde mulige bagateloverskridelser udenfor det strafbares område. Regnestykket er således, at hvis der er en kuvertpris på 1.300 kr. pr. deltager, vil man ikke dømme i dette forhold.

Er der en kuvertpris på 1.500 kr. pr. deltager, vil retten dømme for mandatsvig og vil sige, at der er tale om et mandatsvig for 500 kr. Altså ikke blot for det beløb, der ligger over »bagatelgrænsen«, men for det fulde beløb, der overskrider 1.000-kronersgrænsen.

I MODSÆTNING TIL byretten gør Østre Landsret imidlertid meget ud af at fremhæve, at 1.000-kronersgrænsen udelukkende er anvendt »under denne sag«. Landsretten fremhæver således, at »landsretten ikke har taget stilling til fremgangs-

mådens generelle anvendelighed ud over som et udgangspunkt i de forhold, der foreligger retten til pådømmelse.« Retten fremhæver videre, at den i et af forholdene »efter en konkret vurdering har fundet, at der var grundlag for højere kuvertpris«, og fortsætter: »De 1.000 kr. udgør derfor ikke nogen absolut øvre grænse gældende for kommunale arrangementer.«

Efter at have fastslået, at de 1.000 kr. efter omstændighederne kan overskrides, skyn der retten sig fornuftigvis at tilføje, at nogle gange vil 1.000 kr. pr. kuvert på den anden side være alt for meget. »Dette kan ikke mindst være tilfældet ved interne møder«, som det hedder.

Der er slet ingen tvivl om, at man ikke strafferetligt kan indføre en grænse, der under alle omstændigheder vil bevirke, at et forbrug over denne grænse vil være strafbart.

Det er derfor al ære værd, at landsretten så tydeligt fremhæver, at den ikke i og med afgørelsen fra sidste tirsdag nu har indført en ny og abso-

lut »mandatsvigsgrænse«, når det offentlige beværter sine gæster. Bestemmelsen om mandatsvig forudsætter – som alle andre lovovertrædelser – en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

MEN NETOP mandatsvigsbestemmelsen gør det på grund af sin meget rummelige udformning også bydende nødvendigt, at domstolen i hvert enkelt tilfælde konkret tager stilling til det »mandat«, gerningsmanden har til at handle på en andens vegne.

Hvis mandatet således indebærer, at gerningsmanden frit kan æde og drikke alt, hvad han måtte lyste og for en hvilken som helst pris – er det klart, at en 1.000-kronersgrænse ville være meningsløs.

Man ser derfor også landsretten indledningsvist slå rammerne fast med hensyn til det mandat, som en borgmester har til repræsentation, herunder om det har nogen betydning, at et flertal af byrådets medlemmer antageligt sympatiserede med

det høje forbrug – eller i hvert fald ikke havde afgørende indvendinger imod det.

Det hedder således: »At kommunalbestyrelsens medlemmer har haft vidne om, at kommunens udgifter til repræsentation generelt var høje og om muligt ekstravagante, når tiltalte Peter Brixtofte var vært, udelukker ikke strafskyld for de tiltalte. Uanset om der har bestået en forståelse mellem tiltalte Peter Brixtofte og et flertal i byrådet om Brixtoftes dispositioner, har dette ikke betydning for det strafferetlige skyldspørgsmål.

Et byråd kan således ikke ændre de generelle retlige grænser for, hvad der er lovlig kommunal virksomhed.«

EFTER DENNE KLARE, generelle og i sit yderpunkt helt rigtige udtalelse, afsvækker landsretten den imidlertid en anelse ved at fortsætte med nogle betragtninger om, at der for øvrigt ikke kunne tages hensyn til eventuel »underhåndsforståelse« mellem byrådsmedlemmer, og at der ikke vedrørende de enkel-

te regninger har »foreligget en beslutning fra byrådet, hvorefter borgmesteren retmæssigt kunne pådrage kommunen de meget betydelige konkrete repræsentationsudgifter«.

Disse efter-betragtninger skal dog nok ses dels som et yderligere domfældelsesargument (der var »ikke engang« nogen konkrete beslutninger), dels som en præcisering af, at der i nogle forhold vil være tale om grænsetilfælde mellem f.eks. særlige lejligheder, hvor man godt kommunalretligt kan forsvare at bruge nogle flere penge end vanligt, og mere almindelige tilfælde, og at man i sådanne tilfælde godt lovligt kunne vedtage i byrådet at afholde større udgifter end normalt acceptabelt.

Uanset hvor konkret landsretten bestræber sig på at være, er det dog klart, at en sådan afgørelse vil blive studeret nøje med henblik på at finde eventuelle generelle rettesnore: Må vi så heller ikke/aldrig spise for mere end 1.000 kr.?

Ved vurderingen af afgø-

relsens såkaldte præjudikatsværdi (betydningen for kommende afgørelser) må man slå nogle udgangspunkter fast:

■ Der var tale om offentlige midler.

■ Der var tale om et konstant overforbrug til såvel interne som eksterne møder kombineret med forbrug på møder, der var kommunen uvedkommende.

■ Fortæringen blev i et vist omfang søgt skjult, idet regningerne i en del tilfælde lød på »dagsarrangementer«.

For det første kan man ikke fra den nu foreliggende afgørelse trække linjer til, hvad der kan være mandatsvig ved direktørers repræsentationsudgifter i private firmaer.

Her spiller andre faktorer og frihedsgrader ind, og det vil typisk være helt centralt at finde ud af, om det enkelte firma måtte have en politik på området. Man vil naturligvis også skulle medinddrage eventuelle »normalniveauer« ved bespisning til forretningsmiddage.

FOR DET ANDET vil man ikke kunne drage slutninger fra den nu foreliggende afgørelse til, at det er strafbart, hvis man ved enkeltstående arrangementer i det offentlige har en måske endda betydeligt højere repræsentationsudgift.

Der er således en væsentlig forskel på det tilladelige forbrug på et internt møde, som afholdes flere gange ugentligt eller månedligt og på den udgift, der er tilladelig, hvis man f.eks. siger tak til medlemmerne af et udvalg, der har arbejdet i flere år, med en dyr middag, eller man modtager en særligt fornem besøgende i kommunen.

Man kan dog nok bruge afgørelsen så langt, at man i det offentlige bør have en skærpet opmærksomhed, såfremt man kan se, at udgiften pr. kuvert overstiger 1.000 kr. i forbindelse med et arrangement.

FOR DET TREDJE vil det være en normalforudsætning for, at repræsentationsudgiften er lovlig, at den kaldes ved rette navn og altså er identificerbar.

Der vil således aldrig være nogen legal begrundelse for at kalde udgiften til mad og vin noget andet, end det det er.

Endelig bekræfter retten, at det ikke er straffritagende, at Kommunernes Revision ikke skred ind over for det tidligere forbrug. Retten fremhæver ligeledes, at også fortæring af mad og vin kan være »uberettiget vinding« som er en af forudsætningerne for domfældelse for mandatsvig. ■

HOVEDPUNKTER

■ Tidligere Farum-borgmester Peter Brixtofte er blevet dømt for at overskride 1.000 kronersgrænsen for forbrug af mad og vin pr. kuvert.

■ Grænsen er dog ikke en ny og absolut »mandatsvigsgrænse«, når det offentlige beværter sine gæster, fastslår dommen fra Østre Landsret.